

Sygn. akt: III U 742/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Załęska-Bartkowiak
Protokolant:	sekretarz sądowy Emilia Kowalczyk

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2013 r. w Ostrołęce

sprawy z odwołania B. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o wartość kapitału początkowego

na skutek odwołania B. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 21.08.2012r. znak (...) - 2003

orzeka:

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przelicza kapitał początkowy B. K. przy uwzględnieniu, że w (...) w O. uzyskała następujące wynagrodzenie: w 1977r. - 10.300zł, w 1981r. - 68.639zł, w 1982r. - 50.041zł, w 1983r. - 143.542zł, w 1984r. - 168.186zł, w 1988r. - 622.540zł, w 1989r. - 1.843.955zł i w 1990r. - 8.790.132zł;
- w pozostałym zakresie oddala odwołanie.

Sygn. akt III U 742/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21.08.2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. ponownie ustalił B. K. wartość kapitału początkowego.

B. K. wniosła odwołanie od powyższej decyzji. W odwołaniu skarżąca podniosła, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych nieprawidłowo przyjął kwoty zarobków za lata 1981, 1982, 1985, 1987, 1988 w kwotach niższych niż w decyzji ustalającej kapitał początkowy z dnia 17.08.2011r. oraz, że nie uwzględniono w kwotach zarobków wypłacanych premii w miesiącach, w których nie zachowały się listy płac.

Następnie w toku postępowania, po sporządzeniu przez biegłą ds. rachunkowości opinii – B. K. wniosła o obliczenie wartości jej kapitału początkowego w oparciu o wariant I opinii.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. w odpowiedzi na pozew wniósł oddalenie odwołania. Podniósł, że przy ustalaniu podstawy wymiaru w oparciu o dokumentację można uwzględnić tylko takie składniki wynagrodzenia, które przysługiwały bezwarunkowo w czasie trwania zatrudnienia jako stałe składniki w określonej wysokości. Natomiast składniki przysługujące w zmiennych wysokościach – warunkowo lub uznaniowo. Mogą być uwzględniane tylko wówczas, jeżeli z zachowanej dokumentacji wynika w sposób niewątpliwy, że doszło do ich faktycznej wypłaty w określonej wysokości, przy czym została odprowadzona składka ubezpieczeniowa. Zdaniem organu rentowego kapitał początkowy został obliczony w oparciu o wskazane powyżej zasady.

Po sporządzeniu przez biegłą opinii – ZUS stwierdził, że nadal wnosi o oddalenie odwołania. Ponownie stwierdził, że przy ustalaniu podstawy wymiaru można uwzględniać tylko te składniki, które zostały na pewno wypłacone oraz które podlegały składce i od której została ta składka opłacona. Zdaniem organu rentowego żaden z wariantów ustalonych przez biegłą nie jest do przyjęcia.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Decyzją z dnia 17.08.2001r. ZUS ustalił dla B. K. wartość kapitału początkowego na dzień 01.01.1999r. w wysokości 78.498,31zł.

Następnie B. K. złożyła do ZUS dodatkowe dokumenty dotyczące wysokości osiąganego przez siebie wynagrodzenia i wniosła o przeliczenie kapitału początkowego. ZUS decyzją z dnia 21.08.2012r. ponownie ustalił dla B. K. kapitał początkowy w kwocie 80.663,55zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od dnia 01.01.1980r. do dnia 31.12.1989r. Ustalony z tego okresu wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału wyniósł 72,13%.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył wysokości wynagrodzenia, które B. K. uzyskiwała w (...) w O. w okresie od dnia 01.08.1977r. do dnia 31.08.1991r.

Celem ustalenia podstawy wymiaru świadczenia z tych lat, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłej ds. rachunkowości H. G.. Biegła wydała opinię w oparciu o zachowaną dokumentację tj.: list płac, kart zarobkowe za lata 1979-1989 i angaże.

Z obliczeń poczynionych przez biegłą wynika, że różnice pomiędzy jej obliczeniami a obliczeniami ZUS sprowadzają się do lat: 1977, 1981-1984, 1988-1990. W pozostałych latach, gdy B. K. była zatrudniona w (...) w O., obliczenia biegłej są tożsame z obliczeniami poczynionymi przez ZUS.

W 1977r. ZUS przyjął podstawę wymiaru świadczenia wynoszącą 7.500zł. Sąd przyjął natomiast w oparciu o opinię biegłej, że w 1977r. podstawa wymiaru odwołującej wynosiła 10.300zł. Z zachowanych angaży wynika, że B. K. od 01.10.1977r. miała wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 2.500zł. Za okres od dnia 01.08.1977r. do dnia 30.09.1977r. nie zachowała się żadna dokumentacja świadcząca o wysokości zarobków w tym okresie. Dlatego biegła przyjęła za te 2 miesiące wynagrodzenie najniższe w kwocie 1.400zł. Suma tych kwot stanowi 10.300zł.

Sąd uznał, że wyliczenia te znajdują pełne potwierdzenie w zachowanej dokumentacji, a przyjęcie najniższego wynagrodzenia za okres, za który nie zachowała się żadna dokumentacja – znajduje oparcie w art.15 ust.2a ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W 1978r. wyliczenia biegłej są zbieżne z wyliczeniami ZUS. Na podstawie zachowanych dokumentów biegła ustaliła, że podstawa wymiaru w przypadku odwołującej wynosi 34.800zł. Jest to wynagrodzenie zasadnicze odwołującej, które od stycznia do kwietnia włącznie wynosiło 2.500zł, a od maja – 3.100zł

W 1979r. biegła wyliczyła podstawę wymiaru w dwóch wariantach. W I wariantcie uwzględniła w podstawie nagrodę w kwocie 3.400zł, natomiast w wariantcie II nagroda ta nie jest uwzględniona. Z opinii biegłej wynika, że jest to

nagroda z tytułu ukończenia szkoły i brak jest wskazania, z jakich środków nastąpiła wypłata tej nagrody. Wobec powyższego nie można ustalić, czy została ona wypłacona z osobowego funduszu płac. Mając to na uwadze, Sąd przyjął wariant II tj. kwotę 41.496zł, która nie zawiera opisanej powyżej nagrody. Sąd miał w tym względzie na uwadze fakt, że zaliczenie tej nagrody do podstawy wymiaru byłoby możliwe jedynie w sytuacji, gdyby była pewność, że została ona wypłacona z osobowego funduszu płac. Oznaczałoby to bowiem, że była od niej odprowadzona składka, co jest warunkiem koniecznym do zaliczenia danego składnika wynagrodzenia do podstawy wymiaru. Sąd nie ujął podstawy z 1979r. w wyroku, albowiem kwota wynikająca z wariantu II jest tożsama z kwotą przyjętą przez ZUS za ten rok.

W 1980r. wyliczenia biegłej są zbieżne z wyliczeniami ZUS. Na podstawie zachowanych dokumentów biegła ustaliła, że podstawa wymiaru w przypadku odwołującej wynosi 50.809zł.

W 1981r. biegła wyliczyła podstawę wymiaru w dwóch wariantach. W I wariantcie uwzględniła w podstawie nagrodę w kwocie 370zł za współzawodnictwo, natomiast w wariantcie II nagroda ta nie jest uwzględniona. Z opinii biegłej wynika, że brak jest wskazania, z jakich środków nastąpiła wypłata tej nagrody. Wobec powyższego nie można ustalić, czy została ona wypłacona z osobowego funduszu płac. Mając to na uwadze, Sąd przyjął wariant II tj. kwotę 68.639zł, która nie zawiera opisanej powyżej nagrody. Sąd miał w tym względzie na uwadze fakt, że zaliczenie tej nagrody do podstawy wymiaru byłoby możliwe jedynie w sytuacji, gdyby była pewność, że została ona wypłacona z osobowego funduszu płac. Oznaczałoby to bowiem, że była od niej odprowadzona składka, co jest warunkiem koniecznym do zaliczenia danego składnika wynagrodzenia do podstawy wymiaru.

Wyliczenia biegłej w wariantcie II różnią się od wyliczeń ZUS, który w 1981r. przyjął jako podstawę wymiaru kwotę 62.627zł. Różnica dotyczy następujących składników wynagrodzenia, których ZUS nie uwzględnił: kwoty 718zł wypłaconej w sierpniu jako premia (k.17 a.r.), kwoty 252zł wypłaconego dodatku szkodliwego we wrześniu (k.17 a.r.), kwoty 4.788zł wypłaconej we wrześniu jako wyrównanie płacy zasadniczej oraz kwoty 254zł wypłaconej B. K. w styczniu 1982r. jako wyrównanie zasiłku macierzyńskiego za 1981r. Biegła wyliczyła bowiem, że wysokość zasiłku na 1 dzień winna wynosić w jej przypadku 186,43zł. Na tej podstawie ustaliła, że w 1981r. zasiłek macierzyński winien wypłacony w wysokości 3.915zł, a wypłacono odwołującej w 1981r. kwotę 3.661zł. Różnica wynosi 254zł i tę kwotę wypłacono odwołującej w styczniu 1982r.

Sąd uznał, że wyliczenia biegłej są rzetelne i mają oparcie w zachowanej dokumentacji.

W 1982r. biegła wyliczyła, że podstawa wymiaru kapitału początkowego odwołującej wynosi 50.041zł. Jest to wyższa kwota aniżeli wyliczył ZUS w zaskarżonej decyzji, gdyż przyjął on kwotę 42.157zł. Różnica wynosi 7.884zł i wynika z następujących przyczyn:

- biegła przyjęła dodatkowo kwotę 5.711zł jako korektę i uzupełnienie zasiłku macierzyńskiego. Z listy wynagrodzeń za 1982r. (k.18 a.r.) wynika, że B. K. wypłacono w styczniu kwotę 6.033zł, a w lutym – 5.220zł z tego tytułu. Razem jest to kwota 11.253zł. Część list płac za ten rok nie zachowała się. Biegła obliczyła, biorąc pod uwagę okres, za który ten zasiłek należał się odwołującej, że powinna otrzymać z tego tytułu w styczniu 1982r. kwotę 5.779zł. Odwołująca otrzymała 6.033zł, jednak zdaniem biegłej – z tego 254zł stanowiło wyrównanie zasiłku za 1981r., w lutym otrzymała 5.220zł i wynika to z zachowanej listy wynagrodzeń. W marcu według wyliczeń biegłej odwołująca winna otrzymać z tego tytułu kwotę 5.779zł, a w kwietniu – 186zł. Łącznie zatem w 1982r. B. K. winna otrzymać w 1982r. z tytułu zasiłku macierzyńskiego kwotę 16.964zł. Różnica wynosi 5.711zł. Sąd w całości zaaprobował koncepcję biegłej oraz jej wyliczenia. Sąd uznał, że choć nie zachowała się w całości dokumentacja dotycząca wypłaty tego zasiłku, to należy przyjąć, że zasiłek ten został wypłacony w wysokości wskazanej przez biegłą;

- ZUS zaniżył przy wyliczeniach w styczniu o 3zł wypłacony zasiłek macierzyński. Przyjął bowiem, że wypłacono odwołującej 6.030zł (k.49 a.r.) gdy tymczasem była to kwota 6.033zł;

- biegła przyjęła dodatkowo kwotę 160zł, która winna być wypłacona w lutym jako rekompensata ustalona uchwałą Nr 187 Rady Ministrów z dnia 26 sierpnia 1981r. w sprawie podwyższenia cen detalicznych niektórych artykułów żywnościowych (MP. Nr 22, poz. 200);

- biegła przyjęła dodatkowo kwoty po 250zł jako różnicę w rekompensatach za listopad i grudzień. ZUS przyjął z tego tytułu kwoty po 1.160zł, natomiast biegła wyliczyła, że kwoty te winny wynosić 1.410zł. Na sumę tę składa się kwota 160zł opisanej powyżej rekompensaty oraz kwota 1.350zł jako rekompensata ustalona Uchwałą Nr 24 Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 1982r. w sprawie rekompensat pieniężnych z tytułu wprowadzenia z dniem 1 lutego 1982r. nowych cen detalicznych podstawowych artykułów żywnościowych, opału i energii (MP. Nr 4 poz. 18). Łącznie za listopad i grudzień różnica wyniosła 500zł;

- biegła przyjęła dodatkowo kwotę 1.510zł jako rekompensatę wypłaconą w kwietniu, co wynika z listy wynagrodzeń (k.18 a.r.).

W 1983r. biegła wyliczyła podstawę wymiaru na kwotę 143.542zł. Jest to wyższa kwota aniżeli wyliczył ZUS w zaskarżonej decyzji, gdyż przyjął on kwotę 115.055zł. Różnica wynosi 28.487zł i wynika z następujących przyczyn:

- biegła przyjęła zgodnie z wypisami z list płac uzupełnionymi o dane z kartotek, że opisane powyżej rekompensaty przysługiwały w kwocie 1.410zł przez 12 miesięcy. Natomiast ZUS przyjął je jedynie za 10 miesięcy w kwotach po 1.160zł. Różnica z tego tytułu wyniosła 5.320zł;

- biegła wyliczyła przysługujący B. K. zasiłek macierzyński przysługujący w 1983r. z tytułu urodzenia drugiego dziecka. Ustaliła w związku z tym, że za październik 1983r. ZUS nieprawidłowo przyjął odwołującej płacę zasadniczą w wysokości 7.700zł i dodatek stażowy w wysokości 462zł, gdyż częściowo za ten miesiąc miała wypłacony zasiłek macierzyński. Biegła wyliczyła, że w październiku należy w związku z tym pomniejszyć o 816zł płacę zasadniczą i dodatek stażowy. Ponadto biegła wyliczyła, że przysługiwał odwołującej zasiłek macierzyński: w październiku w kwocie 1.124zł, w listopadzie – 11.242zł i w grudniu – 11.617zł. Łącznie z tytułu zasiłku wypłacono jej kwotę 23.983zł.

W 1984r. biegła obliczyła podstawę wymiaru świadczenia w dwóch wariantach. W wariantcie I uwzględniła nagrodę na Dzień Transportowca w kwocie 2.000zł, natomiast w wariantcie II nagroda ta nie jest uwzględniona. Z opinii biegłej wynika, że brak jest wskazania, z jakich środków nastąpiła wypłata tej nagrody. Wobec powyższego nie można ustalić, czy została ona wypłacona z osobowego funduszu płac. Mając to na uwadze, Sąd przyjął wariant II tj. kwotę 168.186zł, która nie zawiera opisanej powyżej nagrody. Sąd miał w tym względzie na uwadze fakt, że zaliczenie tej nagrody do podstawy wymiaru byłoby możliwe jedynie w sytuacji, gdyby była pewność, że spełniała ona warunki do zaliczenia do wynagrodzeń podlegających składkom na ubezpieczenie społeczne.

Wyliczenia biegłej w wariantcie II różnią się od wyliczeń ZUS, który w 1984r. przyjął jako podstawę wymiaru kwotę 142.133zł. Różnica wynosi 26.053zł. i wynika z następujących przyczyn:

- biegła przyjęła, że rekompensaty w kwocie 1.410zł należą się także za styczeń i luty, a ZUS nie uwzględnił tych miesięcy. Różnica wynosi z tego tytułu 2.820zł;

- biegła wyliczyła, że B. K. otrzymała zasiłek macierzyński w styczniu w kwocie 11.617zł, w lutym – 10.492zł i w marcu – 1.124zł. Łącznie otrzymała z tego tytułu w 1984r. kwotę 23.233zł.

W 1985r. biegła obliczyła, że odwołująca uzyskała wynagrodzenie w wysokości 193.907zł, w 1986r. – 276.633zł, w 1987r. – 292.299zł. Są to analogiczne wyliczenia, jakie zostały dokonane także przez ZUS, dlatego tych lat Sąd nie ujmował w wyroku, albowiem w tym zakresie decyzja jest prawidłowa. W tych latach nie było żadnych spornych składników wynagrodzenia, co do których zachodziłyby wątpliwości, czy należy zaliczyć je do podstawy.

W 1988r. biegła wyliczyła podstawę wymiaru na kwotę 622.540zł. Jest to wyższa kwota aniżeli wyliczył ZUS w zaskarżonej decyzji, gdyż przyjął on kwotę 582.940zł. Różnica wynosi 39.600zł i wynika z zaliczenia przez biegłą dodatkowo premii, która była ujęta na liście płac w październiku (k.21 a.r.).

W 1989r. biegła wyliczyła podstawę w dwóch wariantach. W wariantcie I uwzględniła nagrodę w kwocie 10.870zł, natomiast w wariantcie II nagroda ta nie jest uwzględniona. Z opinii biegłej wynika, że brak jest wskazania, z jakich środków nastąpiła wypłata tej nagrody. Wobec powyższego nie można ustalić, czy podlegała ona oskładkowaniu. Mając to na uwadze, Sąd przyjął wariant II tj. kwotę 1.843.955zł, która nie zawiera opisanej powyżej nagrody. Sąd miał w tym względzie na uwadze fakt, że zaliczenie tej nagrody do podstawy wymiaru byłoby możliwe jedynie w sytuacji, gdyby była pewność, że spełniała ona warunki do zaliczenia do wynagrodzeń podlegających składkom na ubezpieczenie społeczne.

Wyliczenia biegłej w wariantcie II różnią się od wyliczeń ZUS, który w 1989r. przyjął jako podstawę wymiaru kwotę 1.615.355zł. Różnica wynosi 228.600zł. i wynika z tego, że biegła dodatkowo uwzględniła dodatek za staż pracy i funkcyjny za październik-grudzień. Za ten okres nie ma list płac, jednak prawo do tych dodatków wynika z angaży.

W 1990r. biegła wyliczyła podstawę wymiaru na kwotę 8.790.132zł. Jest to kwota wyższa aniżeli wyliczył ZUS, który przyjął kwotę 6.402.132zł. Różnica wynosi 2.388.000zł i wynika z tego, że biegła przyjęła dodatkowo dodatek funkcyjny zgodnie z angażem, który w okresie styczeń-sierpień wynosił 180.000zł, we wrześniu 552.000zł, a w październiku – 396.000zł, gdyż od dnia 19.10.1990r. B. K. przebywała na urlopie bezpłatnym.

Sąd uznał, że opinia została sporządzona przez biegłą rzetelnie, uwzględnia wszelkie informacje zawarte w zachowanej dokumentacji związanej z wynagrodzeniem odwołującej w spornym okresie oraz ma oparcie w obowiązujących wówczas przepisach prawa. Sąd przyjął wyliczenia biegłej zawarte w wariantcie II z uwagi na fakt, że w tym wariantcie uwzględnione zostały jedynie te składniki wynagrodzenia, od których została odprowadzona składka, co jest warunkiem koniecznym do zaliczenia danego składnika do podstawy wymiaru świadczenia. Biegła w szczegółowy sposób opisała, dlaczego w poszczególnych latach dokonała obliczeń odmiennych od ZUS-u. Sąd zweryfikował te obliczenia i uznał, że należy się na nich oprzeć.

W myśl art.174 ust.3 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.Dz.U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) - podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r. Ustalenie wyższych podstaw w poszczególnych latach ma zatem wpływ na wysokość kapitału początkowego B. K..

Dlatego w zakresie wyliczenia podstawy wymiaru z lat 1977, 1981-1984, 1988-1990 Sąd zmienił zaskarżoną decyzję na mocy art.477¹⁴§2 kpc.

Sąd oddalił natomiast odwołanie w zakresie, w jakim B. K. wносиła o przyjęcie do podstawy wymiaru kwot zawartych w wariantcie I opinii biegłej, ewentualnie bliżej nieokreślonej przez odwołującą – jeszcze korzystniejszej wersji. Jak zostało to szczegółowo opisane przy poszczególnych latach, w których biegła sporządziła opinię w dwóch wariantach – w I wariantcie zostały zawarte kwoty wypłacone odwołującej jako nagrody. Jednakże na podstawie zachowanych dokumentów nie sposób ustalić, czy były to nagrody, za które istniał obowiązek uiszczenia składki na ubezpieczenie społeczne. Tymczasem jedynie takie składniki wynagrodzenia, za które odprowadzono do ZUS składkę, podlegają wliczeniu do podstawy wymiaru. Dlatego Sąd nie miał podstaw do przyjęcia wariantu I. Na podstawie zachowanej dokumentacji nie można też wyliczyć bardziej korzystnego wariantu dla odwołującej, o co także wносиła.

Z tych względów w tym zakresie odwołanie zostało oddalone na mocy art. 477¹⁴§1 kpc.